

Stanovisko „Prehodnotenie vzdelávania“

(2013/C 139/10)

VÝBOR REGIÓNOV

- podporuje výzvu, aby sa úsilie sústredilo na rozvoj prierezových, a najmä podnikateľských zručností;
- považuje za potrebné prepojiť neformálne a informálne vzdelávanie s formálnym vzdelávaním. Stredoškolské učebné osnovy sa až príliš často zameriavajú na získavanie informácií namiesto toho, aby sa zamerali na zlepšenie porozumenia a nadobudnutie kľúčových zručností a rozvoj zručností, vďaka ktorým sa budú študenti vedieť zaradiť a zorientovať v súčasnom svete;
- v súčasnej ekonomickej situácii považuje za nevyhnutné uznať význam kombinovania verejných a súkromných investícií do vzdelávania a odbornej prípravy. Úplne inkluzívne politiky sú nielen dôležité, ale priam nevyhnutné;
- zdôrazňuje, že vo vzťahu k mnohojazyčnosti a mediálnej gramotnosti si špecifiká vyučovacích potrieb a rýchlo sa meniace učebné osnovy vyžadujú investície do výučbových nástrojov, širšie partnerstvá a neustálu pozornosť. Informačné a komunikačné technológie (IKT) uvoľnili obrovský potenciál na zlepšenie výsledkov vzdelávania;
- víta zámer Komisie pokračovať v zapájaní zainteresovaných strán s cieľom napredovať v navrhovanej stratégii prehodnotenia vzdelávania v spoločnom úsilí o reformu a opätovne potvrdzuje svoj záujem o pokračovanie spolupráce s Európskou komisiou a ostatnými partnermi v tejto oblasti.

Spravodajkyňa	Fiona O'LOUGHLIN (IE/ALDE), členka rady grófstva Kildare a regionálneho zhromaždenia oblasti Mid-East
Referenčný dokument	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov COM(2012) 669 final

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecný rámec

1. víta oznámenie na tému „Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov“⁽¹⁾ ako aktuálny a cenný príspevok k spusteniu obnoveného procesu rozvoja moderných a účinných systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

2. Domnieva sa, že názov „Prehodnotenie vzdelávania“, ktorý si zasluhuje širšie zameranie, ako je zameranie uvedené v oznámení, by nemal nechať bez povšimnutia ciele v oblasti aktívneho občianstva, osobného rozvoja a blahobytu, hoci je potrebné v záujme lepšej zamestnateľnosti a rastu zlepšovať zručnosti, ktoré sú zároveň nástrojom umožňujúcim reagovať na výzvy 21. storočia ako napríklad klimatické zmeny, starnutie alebo migrácia.

3. Zdôrazňuje skutočnosť, že oznámenie o prehodnotení vzdelávania stanovuje priority politik pre systémy vzdelávania a odbornej prípravy na ďalšie roky, pričom ich neoddeliteľnou súčasťou musí byť v prípade vzdelávania mládeže aj výchova, a nabáda členské štáty, aby sa opäť zamerali na:

— KVALITU: ponúkať správne zručnosti pre pracoviská,

— PRÍSTUPNOSŤ: aké reformy zvýšia efektívnosť a inkluzívnosť vzdelávania a prispejú k celoživotnému vzdelávaniu,

— FINANCOVANIE: pomocou akých zdrojov a subjektov by sa mali dosiahnuť reformy týkajúce sa krokov potrebných na uvoľnenie potenciálu systémov vzdelávania a odbornej prípravy ako hnacej sily rastu a zamestnanosti mladých. Sú v súlade s konkrétnymi odporúčaniami pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra.

4. Oceňuje snahu Komisie o zlepšenie a inováciu koncepcií vzdelávania v oblasti podnikania a odborného vzdelávania, ako aj jej žiadosť o ďalšie trvalé investície do vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom reagovať na výzvy, ktoré prináša globálna ekonomika a zmena v dopyte po zručnostiach, vytvárať rast a zabezpečiť pracovné miesta.

5. Zdôrazňuje, že Komisia vo svojom oznámení vyzýva k zásadnému posunu vo vzdelávaní s väčším zameraním na „výsledky vzdelávania“, čiže vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré študenti získavajú. Výbor zdôrazňuje hlavnú motivačnú a vecnú úlohu vzdelávania, a to najmä pokiaľ ide o vytváranie podmienok pre celoživotné vzdelávanie.

6. Nazdáva sa, že doba strávená vo vzdelávacom systéme nie je postačujúcim ukazovateľom nadobudnutého vzdelania. Zaujímavý a relevantný obsah vzdelávania a vyučovacie metódy a prostredie, ktoré sú motivujúce a efektívne, sú omnoho dôležitejšie ako doba strávená vo vzdelávacom systéme. Okrem toho zdôrazňuje, že treba výrazne zlepšovať aj základné zručnosti ako je funkčná a numerická gramotnosť, vrátane základných znalostí vo finančnej oblasti a oblasti IKT, a takisto sa musia rozvinúť či posilniť podnikateľské zručnosti a zmysel pre iniciatívnosť. Jednoznačne je tiež potrebné zanalyzovať a preštudovať rozvrh a počet vyučovacích hodín v európskych vzdelávacích systémoch s cieľom optimalizovať dobu strávenú vo vzdelávacom systéme z hľadiska skutočných akademických výsledkov žiakov.

7. Súhlasí so stratégiou OECD v oblasti zručností uverejnenou 21. mája 2012, v ktorej sa uvádza, že zručnosti sa stali globálnou menou 21. storočia. Hodnotu tejto „meny“ určuje rozsah jej využiteľnosti a potenciál rozvoja. Bez primeraných investícií do zručností ostávajú ľudia na okraji spoločnosti, technologický pokrok sa nepremieňa na hospodársky rast a krajiny už nedokážu konkurovať v globálnom svete, ktorý je čoraz viac založený na znalostiach. Ale táto hodnota sa znižuje tým, ako sa vyvíjajú požiadavky na trhoch práce a jednotlivci strácajú zručnosti, ktoré nepoužívajú alebo nedokážu získavať nové v rámci celoživotného vzdelávania.

⁽¹⁾ COM(2012) 669 final.

8. Upozorňuje, že zručnosti sa automaticky nepremieňajú na pracovné miesta a rast. Stratégia OECD nabáda k podpore rovnakých príležitostí vo vzdelávaní. Zatiaľ čo nerovnosť sa v niektorých oblastiach života prehľbuje, vzdelávanie a odborná príprava môžu pomôcť prekonať tieto rozdiely. Preto sa nazdáva, že zlepšenie rovnosti v oblasti rozvoja zručností je sociálne spravodlivé a zároveň ekonomicky účinné. Výskum okrem toho už dlho potvrdzuje, že rovnosť vo vzdelávaní a jeho kvalita sa navzájom nevyklučujú, ale naopak, najvýkonnejšie systémy vzdelávania v krajinách OECD sú tie, ktoré kombinujú kvalitu s rovnosťou.

9. Zdôrazňuje význam systémového prístupu tohto stanoviska k vzdelávaniu a odbornej príprave, a považuje za potrebné zdôrazniť, že pri formovaní navrhovaných opatrení a reforiem, ktoré sú potrebné na zvýšenie efektívnosti, flexibility a významu týchto systémov, treba využívať politické podklady a osvedčené postupy. Zároveň kladie dôraz na široké poslanie vzdelávania a odbornej prípravy, na ich úlohu pri zabezpečovaní sociálneho začlenenia a potrebu podpory na všetkých úrovniach – európskej, národnej, miestnej a regionálnej.

Rozvoj zručností pre 21. Storočie

10. Podporuje výzvu, aby sa zvýšilo úsilie zamerané na rozvoj prierezových, a najmä podnikateľských zručností. Nazdáva sa, že popri úsilí o dosiahnutie vysokej úrovne zručností v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky, ako aj výskumu a inovácií musí byť prvým krokom zabezpečiť, aby základné poznatky alebo zručnosti, ktoré zahŕňajú aj základné znalosti z finančnej oblasti a oblasti IKT, nadobudli všetci. Je nevyhnutné, aby bolo do učebných osnov všetkých európskych systémov vzdelávania zahrnuté aj vyučovanie podnikateľských zručností, z ktorých sú mnohé úzko späté s emocionálnymi zručnosťami a kompetenciami.

11. Zdôrazňuje, že vzdelávanie by malo na všetkých úrovniach v rozsiahlejšej miere využívať kolektívne, skupinové a sieťové vzdelávanie, pretože v pracovnom živote sa samostatnej práci a samostatnému riešeniu problémov vyčleňuje len malý priestor. Kvalitné budovanie kolektívu je vo všetkých aktivitách vždy založené na kompatibilitate a vzájomnom dopĺňaní sa vedomostí, zručností a osobnostných charakteristík viacerých ľudí.

12. Súhlasí s tým, že odborná príprava a vzdelávanie musia byť významnou a neoddeliteľnou súčasťou systému vzdelávania, najmä duálneho systému s praktickou výučbou. Krajiny, ktoré majú vysoko rozvinuté duálne systémy, dosahujú lepšie výsledky v oblasti zamestnanosti mladých ľudí. Avšak vo viac ako polovici členských štátov je do odbornej prípravy a vzdelávania zapojených menej ako 50 % študentov. Vyzýva preto členské štáty, aby rozvíjali excelentnosť v odbornej príprave a vzdelávaní, zosúlادili ponuku s potrebami miestneho trhu práce a intenzívne zapájali podnikateľskú sféru. Napríklad krátke dvojročné študijné cykly zamerané na oblasti so zisteným nedostatkom zručností môžu preklenúť priepasť medzi ponúkacími a vyžadovanými zručnosťami a skutočne ovplyvniť

zamestnanosť. Výbor regiónov zdôrazňuje, že pri vytváraní kvalitných systémov duálnej odbornej prípravy musia byť zohľadnené špecifické danosti a potreby príslušnej krajiny a/alebo regiónu. Navrhuje tiež začať v štátoch s málo rozvinutým duálnym vzdelávacím systémom s pilotnými programami s cieľom podporiť učňovské vzdelávanie a lepšie prepojiť odbornú prípravu s reálnou praxou.

13. Víta, že rada ministrov školstva na zasadnutí 15. februára primerane uznala potrebu stratégie vzdelávania v oblasti podnikania na inštitucionálnej úrovni a očakáva, že sa čoskoro pristúpi ku konkrétnym krokom v jednotlivých členských štátoch.

14. Uznáva význam rozvoja a implementácie systémov podnikateľského vzdelávania v Európe. Nazdáva sa, že sa treba osobitne zamerať na prekonanie nerovností a výrazných rozdielov v rozvoji týchto systémov, ktoré preukázal prieskum z roku 2008 o podnikaní vo vyššom vzdelávaní a potvrdilo sympóziu na vysokej úrovni v roku 2011 v Budapešti.

15. Zdôrazňuje, že prístup študentov k podnikateľskému vzdelávaniu je rôzny a často určený na inštitucionálnej úrovni. Učiteľov a vychovávateľov považuje za dôležitých multiplikátorov, zároveň sa však treba v rámci možností školského systému zaoberať súčasným nedostatočným pochopením toho, čo podnikateľské vzdelávanie obnáša a ako ho možno vyučovať. Domnieva sa preto, že členské štáty musia v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a príslušnými orgánmi poskytujúcimi podporu podnikateľom zahrnúť prvky podnikateľského vzdelávania do učebných osnov pre základné školy, učňovské školstvo a vyššie vzdelávanie.

16. Zdôrazňuje význam európskeho rámca kľúčových kompetencií, v ktorom sa podnikateľské vzdelávanie označuje za veľmi dôležité. Navrhuje preto, že by sa mal klásť mimoriadny dôraz na vzdelávanie učiteľov v oblasti podnikateľských zručností, ale rozsiahla podpora by sa mala venovať aj neformálnemu vzdelávaniu medzi podnikateľmi a študentmi.

17. Vyzýva miestnych a regionálnych poskytovateľov vzdelávania a vzdelávací systém, aby poskytovali ponuky (formálne a neformálne vzdelávanie) lepšie prispôbené špecifickým cieľovým skupinám, ktoré majú byť vyškolené, aby sa stali podnikateľmi alebo aby rozbehli svoje vlastné podnikanie. Osvedčené postupy nadobudnuté v rámci Podnikateľského regiónu roka (EER) môžu byť cenným zdrojom inšpirácie v tejto oblasti. Ocenenie Podnikateľský región roka, ktoré udeľuje Výbor regiónov, je dobrým príkladom, ako ukázať, že regióny dokážu, aj s nízkymi nákladmi, vytvárať do budúcnosti orientované stratégie s osobitným dôrazom na zvyšovanie podnikateľských schopností najmä medzi mladými ľuďmi, a tak pomáhať podporovať nové generácie podnikateľov a vytváranie pracovných miest.

18. Hoci ovládanie cudzieho jazyka je jedným z kľúčových určujúcich faktorov vzdelávacej a profesionálnej mobility, ako aj domácej a medzinárodnej zamestnateľnosti, oznámenie uvádza, že výsledok učenia sa cudzieho jazyka v Európe je nedostatočný. Len štyria z desiatich žiakov dosiahnu úroveň „nezávislého používateľa“ v prvom cudzom jazyku, čo znamená, že dokážu viesť jednoduchú konverzáciu. Nedostatočné jazykové znalosti sú preto hlavnou prekážkou voľného pohybu pracovníkov a medzinárodnej konkurencieschopnosti podnikov EÚ. Predstavuje to problém najmä v pohraničných oblastiach, kde žijú naši európski občania blízko susednej krajiny s odlišným jazykom. Učenie sa jazyka sa považuje za oveľa efektívnejšie v ranom veku a zároveň si podpora vzájomného porozumenia a rozvoj zmyslu pre európske občianstvo vyžaduje kontakty od útleho detstva.

19. Víta pokrok, ktorý sa zatiaľ dosiahol, no nazdáva sa, že stále je málo využitý potenciál systémov vzdelávania a odbornej prípravy z hľadiska lepšieho plnenia ich úlohy pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti a prínosu k prosperite v Európe (napr. využitím nových príležitostí, ktoré ponúkajú informačné a komunikačné technológie a otvorené vzdelávacie zdroje, ako aj otvorené inovácie).

20. V súčasnej ekonomickej situácii považuje za nevyhnutné uznať význam kombinovania verejných a súkromných investícií do vzdelávania a odbornej prípravy. Na druhej strane podčiarkuje potrebu zabrániť prípadným nežiaducim vedľajším účinkom, ako je bránenie prístupu sociálne a ekonomicky znevýhodnených skupín k vzdelávaniu a odbornej príprave. Úplne inkluzívne politiky sú nielen dôležité, ale priam nevyhnutné.

21. Osobitná pozornosť sa sústreďuje na boj proti nezamestnanosti mladých, pričom sa za kľúčové považujú štyri oblasti, ktoré majú zásadný význam pri riešení tohto problému a v ktorých by členské štáty mali zintenzívniť svoje úsilie:

— rozvoj špičkového všeobecného, ďalšieho a odborného vzdelávania v snahe rozšíriť akademické znalosti potrebné pri celoživotnom vzdelávaní a zvýšiť kvalitu odborných zručností,

— podpora praktickej výučby vrátane kvalitných stáží, učňovského vzdelávania a modelov duálneho vzdelávania na pomoc pri prechode zo vzdelávacieho do pracovného procesu,

— podpora partnerstiev medzi verejnými a súkromnými inštitúciami (s cieľom zabezpečiť vhodné učebné plány a zručnosti),

— podpora mobility vo vzdelávaní všetkých mladých ľudí, aby bolo prístupné za rovnakých podmienok bez ohľadu na miesto ich bydliska.

22. V tejto súvislosti víta balík opatrení na podporu zamestnanosti mladých ľudí z decembra 2012, ktorý zahŕňa systém záruk pre mladých ľudí, ako aj návrh Európskej rady spustiť iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI) s celkovým rozpočtom 6 miliárd EUR (2014 – 2020) určenú pre regióny, kde nezamestnanosť mladých presahuje 25 %. Vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby spolupracovali s regiónmi s cieľom zabezpečiť, že iniciatíva YEI bude vhodne dopĺňať a rozširovať už existujúce opatrenia na celoštátnej a regionálnej úrovni zamerané na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí a že bude mať citeľný vplyv na systém záruk pre mladých ľudí.

23. Preto opakuje výzvu členským štátom, v relevantnom prípade regionálnym vládam, aby napriek rozpočtovým tlakom nezaťažovali budúcnosť škrtmi v odvetviach (ako sú vzdelávanie a odborná príprava), ktoré sú základom budúceho rastu⁽²⁾. Európsky semester by sa mohol využiť na zabezpečenie toho, aby sa škrti nedotkli tých odvetví, ktoré sú dôležité pre implementáciu stratégie Európa 2020. Zdôrazňuje, že členské štáty, ktoré v súčasnosti čelia výrazným rozpočtovým obmedzeniam, by nemali byť odsúvané na okraj.

Stimulácia otvoreného a flexibilného učenia

24. Považuje za potrebné prepojiť neformálne a informálne vzdelávanie s formálnym vzdelávaním. Stredoškolské učebné osnovy sa až príliš často zameriavajú na získavanie informácií namiesto toho, aby sa zamerali na zlepšenie porozumenia a nadobudnutie kľúčových zručností a rozvoj zručností, vďaka ktorým sa budú študenti vedieť zaradiť a zorientovať v súčasnom svete. Upozorňuje na to, že vypracovanie a vytváranie konkrétnych učebných osnov, ako aj štruktúra a financovanie vzdelávacieho systému spadajú do oblasti právomocí členských štátov.

25. Žiada, aby sa pri prehodnocovaní vzdelávania za prioritné považovali tieto kľúčové zručnosti: tvorivé myslenie, komunikácia, spracovanie informácií, osobná efektívnosť a spolupráca s ostatnými. Tieto kľúčové zručnosti dopĺňajú osem kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie a uľahčujú ich získanie⁽³⁾.

⁽²⁾ CdR290/2011.

⁽³⁾ Komunikácia v materinskom jazyku, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky, digitálna kompetencia, naučiť sa učiť, spoločenské a občianske kompetencie, iniciatívnosť a podnikavosť, kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

26. Zdôrazňuje, že učitelia sú vystavení rýchlo sa meniacemu dopytu, ktorý si vyžaduje, aby učitelia, pedagógovia, ktorí pripravujú učiteľov a vedúci pracovníci v oblasti vzdelávania nadobudli nové schopnosti. Musí sa naliehavo urobiť viac v snahe zmodernizovať vyučovacie metódy a zabezpečiť, aby učitelia ovládali najnovšie poznatky v rámci predmetov, ktoré vyučujú, a tiež identifikovať a podporovať excelentnosť vo výučbe, pričom treba rešpektovať, že vypracovanie kvalifikačného rámca pre vyučujúcich patrí medzi výlučné právomoci členských štátov.

27. Podčiarkuje význam rozvoja správnych základných zručností tým, že učitelia budú už od začiatku venovať hlavnú pozornosť získavaniu týchto zručností a miestne spoločenstvo sa zapojí do iniciatív v oblasti sociálneho začlenenia, napríklad sociálne znevýhodnených skupín alebo ľudí z rôznym kultúrnym pozadím alebo vzdelaním, a bude ho aktívne podporovať. Zároveň treba zabezpečiť dobré prepojenie s podnikateľskou sférou a v prípade potreby aj zmobilizovať psychologicko-pedagogickú podporu.

28. Zdôrazňuje, že vo vzťahu k mnohojazyčnosti a mediálnej gramotnosti si špecifiká vyučovacích potrieb a rýchlo sa meniace učebné osnovy vyžadujú investície do výučbových nástrojov, širšie partnerstvá a neustálu pozornosť. Informačné a komunikačné technológie (IKT) uvoľnili obrovský potenciál na zlepšenie výsledkov vzdelávania. V niektorých prípadoch by mohli rôzne výučbové a vzdelávacie nástroje, ako sú simulátory a hry, umožniť dosiahnuť výrazne lepšie výsledky vo vzdelávaní ako vyučovanie založené len na výklade a tradičných názorných pomôckach. Preto žiada miestne a regionálne orgány, aby nadviazali kontakty a vytvorili rámce pre spoluprácu s miestnymi podnikmi a vysokými školami, umožnili miestnemu spoločenstvu pochopiť miestne potreby a aby zvýšili pravdepodobnosť zamestnania učňov a zabezpečili kontinuálne vzdelávanie učiteľov.

29. Uznáva skutočný príspevok prebiehajúceho procesu rozvoja európskeho rozmeru v športe k strategickým cieľom EÚ, predovšetkým k dosiahnutiu cieľov stanovených v stratégii Európa 2020 a k vytváraniu príležitostí pre tvorbu udržateľných pracovných miest, a to najmä pre mladých ľudí.

30. Poukazuje tiež na sociálnu, spoločenskú a vzdelávaciu funkciu športu ako dôležitého faktora zlepšenia efektívnosti učenia a mentálnych schopností, fyzického stavu jednotlivcov, pozdvihnutia celkovej kvality života ľudí a podpory harmonickej integrácie spoločnosti presadzovaním hodnôt tolerancie, férovosti a spolupráce.

31. Upozorňuje na to, že hoci existujú jasné dôkazy v prospech presmerovania vzdelávania na rozvoj prierezových

zručností, skutočná prax je v súčasnosti nasmerovaná opačne. Nazdáva sa, že ak sa majú systémy vzdelávania preformovať na rozvoj zručností pre zamestnateľnosť, najvýraznejšími prekážkami, ktoré treba prekonať, sú využívanie štandardizovaných skúšok v celej EÚ, ako aj vytvorenie a zavedenie výučbových metód, vzdelávacích simulátorov, „vzdelávacích laboratórií“ atď. Týmito otázkami sa treba zaoberať. Rozvoj a obstarávanie infraštruktúry si často vyžaduje veľké investície, ale návratnosť týchto investícií je dobrá, ak sa realizujú štruktúrovaným spôsobom.

32. Víta dôraz, ktorý sa kladie na výsledky vzdelávania. Zdôrazňuje, že treba dosiahnuť rovnováhu medzi flexibilitou a nezávislosťou a prenosnosťou a vzájomným uznávaním kvalifikácií vo všetkých regiónoch a krajinách Európy. So záujmom preto očakáva rýchle zavedenie európskeho priestoru pre zručnosti a kvalifikácie, poukazuje však na to, že napríklad európsky kvalifikačný rámec nevytvára žiadny nárok na uznanie, a varuje preto v tejto súvislosti pred zámenou nástrojov na uznávanie kvalifikácií a nástrojov transparentnosti, ako to Komisia navrhuje s cieľom dosiahnuť bezproblémové cezhraničné uznávanie kompetencií a kvalifikácií.

33. Opakovane zdôrazňuje svoj názor, že EÚ potrebuje nielen zvýšiť zapojenie do systému vzdelávania a odbornej prípravy, ale tiež prilákať širšiu skupinu spoločnosti, vrátane znevýhodnených a zraniteľných skupín⁽⁴⁾, a poskytnúť prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa.

Podporovať spoluprácu

34. Od začiatku zdôrazňuje význam horizontálne harmonizovanej a trvalej stratégie v procese implementácie, ktorá by tiež zaručila potrebný súlad medzi všetkými príslušnými hlavnými iniciatívami stratégie Európa 2020, a to iniciatívami Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta, Mládež v pohybe, Únia inovácií a Digitálna agenda pre Európu.

35. Pripomína, že miestne a regionálne orgány zohrávajú významnú úlohu pri plnení cieľov stratégie Európa 2020 a nazdáva sa, že národné programy reforiem by sa mali implementovať v partnerstve medzi jednotlivými úrovňami vlády, aby mohla stratégia Európa 2020 splniť svoje sľuby. Zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány majú najlepšiu pozíciu na to, aby významne prispeli k dosiahnutiu týchto cieľov tým, že uľahčia vytvorenie podnetného prostredia, zabezpečia hlavnú komunikáciu a šírenie informácií prostredníctvom svojich sietí a poskytnú potrebné údaje pre budúce strategické plánovanie a rozvoj.

⁽⁴⁾ CdR290/2011.

36. Zdôrazňuje význam podporných rámcových podmienok, najmä pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny. Poukazuje na potrebu konzistentných dlhodobých opatrení so zapojením regionálnych a miestnych orgánov, ktoré by sa uplatnili aj v školách v geograficky a sociálne znevýhodnených oblastiach s cieľom zlepšiť kvalitu výučby a študijné výsledky a pozdvihnúť ambície mladých ľudí.

37. Miestne a regionálne orgány nesú hlavnú zodpovednosť za politiku vzdelávania a odbornej prípravy a zohrávajú dôležitú úlohu v politike mládeže a zamestnanosti. V oblasti rozvoja prierezových zručností treba v systéme vzdelávania podporiť prístup a zručnosti mladých ľudí orientované na samostatnú zárobkovú činnosť prostredníctvom rozvoja osobných kvalít, ako sú tvorivosť, zodpovednosť, podstupovanie rizika, riešenie problémov a práca v kolektíve.

38. Podporuje dvojité prístup zameraný na priority pre členské štáty a zároveň na koordináciu a príspevky na úrovni EÚ, ako navrhuje Komisia vo svojom oznámení. Zároveň zdôrazňuje potrebu vhodných a primeraných činností a opatrení na národnej, regionálnej a európskej úrovni v súlade so zásadou subsidiarity, a to na formálnej, informálnej a neformálnej úrovni, do ktorých budú zapojené vzdelávacie inštitúcie, domácnosti a spoločstvo prostredníctvom partnerstiev nielen medzi školami a podnikmi, ale aj mimovládny organizáciami a inými typmi organizácií v občianskej spoločnosti.

39. Vyzdvihuje kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych orgánov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a ich pridanú hodnotu ako aktéra a sprostredkovateľa medzi vzdelávacou a pracovnou sférou a trvá na tom, že je potrebné vyrovnáť rozdiely medzi regiónmi, vrátane okrajových a najodľahlejších regiónov, a zlepšiť činnosť regionálnych a predmestských inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy. Zdôrazňuje, že regionálne vlády, inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy, iné vzdelávacie inštitúcie a kľúčové zainteresované strany z hospodárskej oblasti a zo spoločnosti by mohli účinne spolupracovať a stanoviť celoregionálne ciele, politiky a priority týkajúce sa rozvoja ľudského kapitálu. Mali by sa posilniť stimulačné štruktúry na podporu zapojenia inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy a ich zamestnancov do činností, ktoré sú prospešné pre regionálny a miestny rozvoj a podnikateľskú činnosť.

40. Pripomína, že práve miestna a regionálna úroveň je zdrojom presných a aktuálnych informácií o regionálnom trhu práce a že miestne a regionálne orgány môžu zohrávať významnú úlohu pri odhaľovaní nekompatibility zručností poskytovaných vhodných programov rekvalifikácie a odbornej prípravy a stimuláciou investícií v reakcii na miestny dopyt.

41. Zdôrazňuje, že šanca na úspech sa zvyšuje, ak sú tieto rámce spolupráce ponímané ako účinné cykly, v rámci ktorých odborná príprava neprehráva konkrétne potreby existujúceho priemyslu a/alebo obchodu. Inštitúcie odbornej prípravy úzko spolupracujú so súkromným sektorom, čím sa vytvára súlad a mechanizmy spätnej väzby. Vylepšené zručnosti vyškolených študentov/dospelých sa následne uplatňujú pri oživení aktivity na danom území. Pokiaľ ide o žiakov na nižšom stupni, zlepšenie úrovne podnikateľskej činnosti v dlhodobom horizonte možno dosiahnuť prostredníctvom rozvoja pozitívneho postoja k podnikaniu.

42. Nazdáva sa, že práve prostredníctvom dlhodobých, tvoriacich skúseností zo spolupráce získajú mladí ľudia rozsiahle kľúčové zručnosti na to, aby začali podnikáť.

43. Znovu vyjadruje podporu rozvoja programov v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania, ktoré sa zameriavajú na vytváranie skutočne otvorených spôsobov prechodu z odbornej prípravy a vzdelávania k vysokoškolskému vzdelávaniu. Podporuje opatrenia na zosúladenie politiky odbornej prípravy a vzdelávania s regionálnymi/miestnymi stratégiami rozvoja (najmä pre inteligentnú špecializáciu a mladých podnikateľov) a rozvoj partnerstiev medzi vzdelávacími inštitúciami, podnikmi a výskumom.

44. Poukazuje na to, že v niektorých členských štátoch môže byť takéto odborné vzdelávanie stigmatizované a vnímané ako menej cenné voči vysokoškolskému vzdelávaniu. Všetky budúce opatrenia sa musia touto problematikou zaoberať. Personalizovaný systém výučby vytvorený v deväťdesiatych rokoch 20. storočia v Poitiers je ďalším krokom správnym smerom – k ľuďom sa pristupovalo individuálne a učebný plán bol prispôbený ich špecifickým potrebám. Okrem toho je príprava učebných plánov pre spoločenstvá a kolektívy čoraz dôležitejšia. Zdôrazňuje, že vyššie vzdelávanie, ale aj odborná príprava a vzdelávanie by sa mali prispôbiť trhu práce a podporuje zapojenie zamestnávateľov a inštitúcií trhu práce do vytvárania a realizácie programov. Celkovo musia učni vidieť v odbornej príprave výhody v porovnaní s inými formami vzdelávania (napríklad možnosť neustáleho ďalšieho vzdelávania), aby odborné vzdelanie neznamenal, že si človek zahatá alebo sťaží možnosť ďalšieho postupu.

45. Žiada, aby sa toto úsilie vyvíjalo spolu s miestnymi a regionálnymi orgánmi, pretože trendy v oblasti kvalifikácií a pracovných miest sa často identifikujú najskôr práve na tejto úrovni. Zdôrazňuje svoj záväzok prispieť k zosúladeniu politiky v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania s regionálnymi/miestnymi stratégiami hospodárskeho rozvoja, najmä pre inteligentnú špecializáciu.

46. Zdôrazňuje, že treba naplno využiť potenciál Európy na rozvoj podpornej platformy IT a služieb IKT vo verejnom a súkromnom sektore vrátane vzdelávania a odbornej prípravy. Verejno-súkromné partnerstvá s podporou EÚ, do ktorých sú zapojené miestne a regionálne orgány a malé a stredné podniky vyvíjajúce IKT pre oblasť verejných služieb IKT, môžu slúžiť ako vynikajúci základ pre budovanie miestnych zručností a vedomostí v celej EÚ. Vyzdvihuje potenciál ďalšieho rozvoja v tejto oblasti vytváraním regionálnych stredísk pre IKT, projektov virtuálnych areálov vysokých škôl alebo multimedialných školiacich stredísk.

47. Odborná príprava zameraná na rozvoj zručností je chvályhodným cieľom. Musíme byť však opatrní, aby sa investície do vzdelávania nechápali len ako prostriedok na podporu hospodárskej produktivity v Európe. Neželaným dôsledkom takéhoto prístupu môže byť oslabenie duševného zdravia mladých ľudí, ktorí budú ponímaní len ako základné hospodárske jednotky a definovaní len na základe ich schopnosti poskytnúť hospodársky príspevok spoločnosti. V tejto súvislosti sú potrebné predovšetkým rovnaké investície na podporu tvorivosti mladých ľudí, ich zručností v praktickom živote, prierezových zručností, kultúrneho vzdelávania a kinestetických zručností. Verejný a súkromný prínos vzdelávania nie je len v hospodárskej oblasti. Napríklad vyššia úroveň vzdelania je spájaná s dlhším životom, vyššou volebnou účasťou a pozitívnejším prístupom k rovnakým právam pre etnické menšiny.

48. Konkrétne opatrenia alebo činnosti navrhnuté alebo schválené na úrovni EÚ by sa mali v súlade so zásadou subsidiarity a proporcionality zamerať na tie oblasti, ktoré majú silný európsky rozmer alebo sa v nich vyskytujú nadnárodné aspekty, ktoré nemôžu byť riadne regulované samostatne členskými štátmi a/alebo regionálnymi a miestnymi orgánmi.

49. Zdôrazňuje potrebu inteligentného, účinného a inovatívneho financovania a výdavkov vo vzdelávaní a odbornej príprave, aby lepšie zodpovedalo kvalifikačne náročným pracovným miestam, resp. dopytu po expanzii a nahrádzaní pracovníkov v budúcnosti, a podporovalo rast a zamestnanosť mladých ľudí, a trvá na tom, že pri vytváraní politiky a implementácii programov by sa mali využívať miestne demokraticky zvolené orgány. Nazdáva sa, že využívaním miestnych poznatkov a demokratickej zodpovednosti salepší mechanizmus partnerstiev medzi vysokými školami, podnikmi a miestnou samosprávou. To umožní stanovovanie priorít a zodpovednosti na miestnej úrovni v priamom spojení so zásadou subsidiarity.

50. Vyzdvihuje prínos vytvorenia silných miestnych partnerstiev systémovým prístupom a zlúčením jednotlivých možností financovania do jednej miestnej alebo regionálnej stratégie. Táto stratégia by mohla zohľadniť rôzne politické možnosti implementácie na miestnej a regionálnej úrovni:

- rozvoj informačnej základne pre strategickú činnosť zameranú na identifikáciu a stále monitorovanie prispôsobivosti, potrieb a kvality miestnej pracovnej sily (napr. stredisko na monitorovanie zručností),
- spolupráca s podnikmi s cieľom navrhnuť odbornú prípravu prispôsobenú potrebám trhu a upraviť odbornú prípravu podnikateľskému prostrediu,
- spolupráca s miestnymi subjektmi (v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy), napr. s cieľom stimulovať miestne strediská vzdelávania a odbornej prípravy a miestne pracovné agentúry k zavádzaniu nových vzdelávacích postupov v elektronickom vzdelávaní, podpore mediálnej gramotnosti a mnohojazyčnosti a poskytovaniu rovnakých príležitostí zamestnania pre sociálne znevýhodnené obyvateľstvo,
- spolupráca s podnikateľskou sférou a vzdelávacími zariadeniami (od základných škôl až po vysoké školy) so zámerom dospieť k nepretržitému procesu osvojovania si jazyka. Voľba jazykov môže tiež vychádzať z potrieb, ktoré miestne a regionálne samosprávy identifikujú po konzultácii s podnikateľskou sférou,
- získavanie podpory aj mimo regiónu spoluprácou s regiónmi, ktoré čelia podobným problémom a využívaním fondov EÚ.

V každej takejto stratégii by mali byť pevne zakotvené tri všeobecné ciele vzdelávania a odbornej prípravy: úsilie o dosiahnutie excelentnosti, zabezpečenie všeobecného prístupu a obmedzenie predčasného ukončenia školskej dochádzky.

51. Žiada o systematické a udržateľné zapájanie miestnych a regionálnych aktérov, vrátane inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy, do platformy inteligentnej špecializácie a do rozvoja integrovaných miestnych/regionálnych plánov rozvoja.

52. Poukazuje na zásadný význam činností na miestnej a regionálnej úrovni a zároveň by uvítal konkrétnejšie návrhy Európskej komisie na to, ako účinne vyrovnáť rozdiely medzi potenciálom IKT a zdrojmi otvoreného vzdelávania na jednej strane a existujúcimi systémami vzdelávania a odbornej prípravy na strane druhej. Uznáva, že otvorené vzdelávacie zdroje môžu byť vhodným doplnením bežných vzdelávacích zdrojov. Treba však ešte objasniť, ako sa dá užitočne, priebežne a v celom rozsahu zabezpečiť kvalita obsahu otvorených vzdelávacích zdrojov, aby ich využívanie vo vyučovaní bolo skutočne prínosom.

53. Nazdáva sa, že by sa mal pripisovať väčší význam dôležitej úlohe, ktorú zohrávajú miestne a regionálne orgány ako zamestnávateľia, poskytovatelia služieb a regulačné orgány pri podpore rastu a súdržnosti a pri koordinácii strategických partnerstiev medzi vzdelávacími inštitúciami, podnikateľskými agentúrami a podnikmi v jednotlivých regiónoch. Miestne a regionálne orgány čoraz viac zasahujú do politik v oblasti vzdelávania, neexistujú však žiadne jednotné riešenia, ktoré by zaručili zlepšenie vzdelávania. Hoci majú miestne a regionálne orgány v súčasnosti k dispozícii dostatok poznatkov na to, aby mohli prijímať rozhodnutia (medzi najdôležitejšie patrí kvalita učiteľov, nezávislosť inštitúcií, začleňovanie a zdroje), ich možnosti však závisia od ich sociálno-ekonomických charakteristík, nezávislosti voči národnému systému a predchádzajúcich výsledkov (a reputácie) v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

54. Pripomína, že práve miestne a regionálne orgány sú v priamom kontakte s miestnou realitou, najlepšie jej rozumejú a majú predpoklady na to, aby prispeli k rozvoju politiky a implementácii programov, a to plne v súlade so zásadou subsidiarity.

55. Víta zámer Komisie pokračovať v zapájaní zainteresovaných strán s cieľom napredovať v navrhovanej stratégii prehodnotenia vzdelávania v spoločnom úsilí o reformu a opätovne potvrdzuje svoj záujem o pokračovanie spolupráce s Európskou komisiou a ostatnými partnermi v tejto oblasti. Táto spolupráca by sa mal týkať všetkých oblastí, v ktorých majú miestne a regionálne orgány špecifické právomoci, vrátane (ale nie výlučne) zosúladenia politiky odbornej prípravy a vzdelávania s regionálnymi/miestnymi stratégiami rozvoja, ako sa už v oznámení uvádza.

V Bruseli 12. apríla 2013

Predseda
Výboru regiónov
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
